

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 3. De Rescriptis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

quando est causa actus, quando scilicet actus non fieret, nisi ignoraretur; & ideo excusat omnino à peccato: scus quando est comes peccati; uti est, quando peccaretur, etiam si sciretur: nam hæc nunquam excusat à culpa. Videatur plenius Navar. *Cons h tit.*

7. Constitutionum alia sunt Generales, alia Speciales seu Personales, Generales vim legum obtinent, & generaliter omnes tenent, *l. 1. & 3. h. 1. No vel de Ecclesiast titulis 131 in princ.* Et censentur Generales, quando facta sunt per verba generalia, quia ubi lex non distinguit, nec nos distinguere oportet, *arg. l. De pretio 8. D. de public. in rem ad.* tamen si aliqua esset dubitandi ratio, an sint generales, vel non: quia dici solet, quod lex simpliciter lata comprehendat omnem casum, dato, quod in uno sit major ratio, quam in alio. *l. 1. §. quod autem D. de aliat. l. in fraudem §. fin. D. de restam milit.* Etiam generaliter intellectæ continentur rigorem, & estent duræ, *l. Prospexit D. Qui & à quibus manumissilib. non fiunt.* & c. item etiam si sint solum generales in fine, & speciales in principio, *Glossa in Rubr. Cod. Etiam ob chyrographariam pecuniam & c. Insuper etiam si sint solum generales in sua præfatione & initio quia licet postea loquantur per verba specialia tamen tota lex est generalis, l. Regula §. fin. ibi: nam initium Constitutionis, & ibid. Bart. D. de iuris & facti ignorantia.* Speciales sunt, quæ non omnibus, sed alicui vel aliquibus tantum, vel certo hominum generi aut loco positæ sunt: & ideo solum ius impetrantis concernunt, nec ad successores eorum, contra quos impetratæ sunt, extenduntur, & morte etiam impetrantis expirant, *c. Signif. 36. inf. de rescrip.* & aliter vocantur Rescripta, de quibus seq. Tit.

8. Porro ut Constitutio propriè dicta sit valida, oportet eam esse æquam, justam & universalem. *can. Erit autem lex dist. 4.* ut etiam mature & cum iudicio deliberato fiat, non præcipitanter & ex abrupto, *c. Alma, vers. diligenti habitæ deliberatione De sen. ex. com. in 6 l. 1. D. De LL. factaque ad rumorem populi non tenet, arg. l. Si privatus 7. D. Qui & à quibus & c.* Nec debet per eam dari facilis occasio ad delinquendum: aliàs tamquam iniqua reprobatur, *l. Illud convenire §. 1. D. de pactis dotal. c. Quomodo modum c. Esi Christus vers. sic. quadam enim inf. de iurejurando Lud. Romanus Singul. 714. incip. Iudex potestatis.*

TITULUS III.

De Rescriptis.

§. I.

Rescripti nomine quid veniat.

1. Quid sit Rescriptum
2. Qui rescribere possint.
3. Differentia inter Rescriptum & privilegium.

Quia Rescripta sunt quædam, ut ante diximus, Constitutiones speciales, per quas ut plurimum dantur ministri, qui jura exequantur, sine quibus parum est jura condere, *c. Vbi periculum 3. c. Commissa 35. de electione in 6.* ideo Pontifex post Titulum de Constitutionibus tractat de Rescriptis.

1. Rescriptum in genere nihil est aliud, quam Constitutio per epistolam specialis, vel, juxta Rebuffum, *Tract. de rescriptis nu. 5.* est Principis concessio, per litteras authenticas legitime facta: sive sit secundum jus, ut si mandetur, quatenus fiat jus, *cap. Licet 12. inf. de officio ordinarii, juxta text. in cap. 1. h. t.* sive contra jus aliquid concedatur, veluti quod condemnatus adhuc audiatur. Nam quod dicitur, rescriptum contra jus non valere, verum quidem est, nisi in rescripto juri derogetur, ut in *l. fin. Cod. Si contra jus, & c. Nisi enim Princeps expressè deroget juri, oportet iudicem judicare secundum jus, c. Si quando 5. h. t.* quia mens Principis præsumitur talis, qualis de jure esse debet, *l. Ex Facto D. de vulgari & pupill. sub stit.*

2. Dicitur, Principis; id est, cujuslibet locum primum obtinentis, qui rescribere potest. Cujusmodi in primis est Papa. *zoro h. tit. & alia jurib.* cujus rescripta interdum vocantur *Litteræ Apostolica* vel *rescripta Apostolica*: & rescriptum, quo alicui causa committitur, dicitur *Commissio*. *cap. Sedes 14. & seq. h. t.* Secundo Imperator, *sis. Cod. de precibus imp. offeren. & de diversis rescriptis.* Et hujus rescripta subinde vocantur *Divina iussiones, sacri assatus, Sacra oracula, Sacra forma aut iussiones, Imperiales concessiones Sacra littera*, Tertio, Rex Hispaniæ, Franciæ, & quilibet alius Princeps, non recognoscens superiorum. Quarto Cancellaria; sive Papæ, *c. Ad hæc 10. h. t.* sive Imperatoris vel Regis, in sua scili-

D

scilicet provincia, ubi constituta est, ne se mutuo impediatur. Quinto, Legatus Papæ, Collegium Cardinalium; & quicumque potest constitutionem condere, ac jurisdictionem habet, is potest & Rescriptum condere. Hostiensis in *Summa hujus Tit. §. Quis possit* &c. Videatur plenius Rebuffus, *d. loco*. Inferiorum vero concessionem vix dicuntur Rescripta; magisque Litteræ excommunicationis, restitutionis, commissionis, citatoriarum, inhibitoriarum, absolutiarum appellantur, *c. Olim 25 in V. Absolutionis litteras h. t. & siml.*

Dicitur concessio; quia sola partis petitio non dicitur Rescriptum, sed subjuncta ipsius Principis concessio, *l. 1. l. Nec damnosa junctura rubr. Cod. de precibus Imp. offeren. c. Si gratiosa 5. h. t. in 6.* Atque ideo pars dicitur impetrare Rescriptum, quando id ei conceditur, *c. Caterum, 3. in verbis impetraverit litteras h. tit.* & Impetratum Rescriptum, quando pars illa obtinuit, *l. Impetrata Rescripta, Cod. sentent. rescind. non posse*. Dicitur, per litteras; nam solo verbo concessio facta non dicitur Rescriptum, nisi litteris expeditis; hæ enim sunt; quæ dicuntur Rescripta, & e contra, *c. Ad aures 8. & seqq. ac serè per tot. h. t.* Dicitur, authenticas; quia alias non dicuntur Rescripta, *c. 1. & 2. inf. De fide instrum.* Dicitur denique, legitimè facta; quia non debet subreptitiè vel obreptitiè impetrari.

3. Differt porò Rescriptum à Privilegio in pluribus; & inter alia, quod privilegium sit contra jus, *Glossa in Summa 25. q. 2.* Rescriptum vero regulariter sit secundum jus, & ad observantiam Juris communis, *l. Falso C. de divers. Rescript. Glossa in c. 1. in V. noscatur in fine, De Constitut. in 6.* & ideo secundum naturam ejus debent intelligi, *cap. Causam 18 & ubi Panor. & alij h. t.* Videatur plenius Rebuffus in *Praxi Benef. de differentijs inter Privilegium & Rescriptum.*

§. II.

Quotuplicia sunt Rescripta.

1. Rescriptorum tria genera.
2. Rescripta iustitiæ sive ad lites.
3. Rescripta gratiæ sive ad Beneficia.
4. De clausula Si preces veritate nitantur.
5. De obreptione & subreptione.
6. Quanam in Rescriptorum impetratione expræmendæ.

1. Rescriptorum specialium in genere tria sunt genera, juxta triplicem modum quo contingit S. Pontificem Rescribere, Aut enim contra jus Rescribit, aliquid alicui concedendo, veluti immunitatem à collectis, ut in *l. 1. & per tot. De immunit. concedenda, lib. 10.* aut decimis, vel aliquem sua lege solvendo; vel cum aliquo dispensando. Aut Rescribit ad lites: aut denique ad beneficia Primi modi Rescripta dicuntur Privilegia, *de quibus lib. 5.* Secundi modi, dum scilicet ad lites Rescribit, appellantur.

2. Rescripta Iustitiæ; quorum meminit, *l. Legib. Cod. Si contra jus vel utilitatem publ.* ubi Bartol. & alij, *c. Suscitatus 13. c. Pastoralis 14. c. Super litteris 10. h. t.* & talia sunt, cum Pontifex de jure partis obscuro consultus, aperit illud, & quid Judex in judicando sequi debeat, ostendit, *c. Ex parte 12. c. Sedes 15. & alij hoc tit.* aut quando causâ ad se devoluta Judicem aliquem delegat, *c. 1. c. Nonnulli 28. & alij hoc tit.* Dicuntur autem Rescripta ad lites seu iustitiæ, tum quia ad iustitiæ administrationem pertinent & referuntur: tum quia causam annexam habent, cur concedi debeant, nec sunt meræ gratiæ. Et hæc licet præter jus dentur, in casibus scilicet à jure non decisis: tamen dicuntur etiam dari secundum jus, quia vel ad juris interpretationem, vel ad juris debitam executionem dantur.

3. Rescripta denique ad beneficia vocantur Rescripta Gratiæ, quorum *text. in c. Gratia hoc tit. in 6. Clement. Gratia, eod. tit.* quia nullam aliam causam habent, cui concedantur, quam concedentis meram liberalitatem. Hujusmodi Rescripta sunt, quibus Pontifex mandat alicui provideri de beneficio Ecclesiastico, *c. Mandatum 38. c. Abbate 40. h. t.* & de his duobus posterioribus Rescriptorum generibus hic agimus, ut Rescripta hic nihil aliud sint, quam S. Pontificis Epistolæ ad lites vel ad beneficia; ad supplicationem alicujus Rescriptæ. Alioquin alia sunt Rescripta gratiæ, quæ à sæcularibus conceduntur; & sunt remissiones gratiæ & indulgentiæ, de quibus *D. ad Senatus. Turpil. & Cod. De abolitio.* Alia solent dici Rescripta Communia seu Mixta, ut quidam vocant, quæ scilicet tum à Papa, tum à sæcularibus Principibus concedi possunt, ut Rescriptum legiimationis;

4. In omni autem rescripto S. Pontificis hæc clausula, *Si ita est, Si preces veritate nitantur*, semper subintelligitur, *c. Ex parte 2. c. Olim 25. h. e.* licet rescripta principis sæcularis de iure civili non valeant, nisi expresse eam clausulam insertam habeant, *l. fin. Cod. de diversis rescriptis*. Diligenter itaque cavendum, ne obreptitiè vel subreptitiè aliquid impetretur.

5. Tamen si autem obreptio & subreptio sæpè confundantur, & pro iisdem capiantur: communicer tamen ita distingui solent, quod obreptio committatur exprimendo falsum; subreptio verum tacendo, *juxta notata per Innoc. in c. Cum dilecti 22. h. e.* Ceterum qui subreptionem obijcit, eam probare debet: et verò qui falsum narravit, incumbit probatio illius quod pro vero suggestit. *Wamel. cons. 7. n. 2. ubi alios citat.* Si igitur dolo seu malitiosè aut scienter impetrans, falsum in suo libello allegaverit, vel verum tacuerit, rescriptum gratiæ seu ad beneficium est ipso iure nullum, *c. Ad aures 2. e. Super litteris 20. h. e.* Sin per errorem aut simplicitatem id fecerit, prout in dubio fecisse præsumitur, tunc distinguere solent. Nam si falsum narratum aut verum tacitum sit tale, quod, etiam si totum negotium ex veritate Pontifici fuisset narratum, is nihilominus verisimiliter confessurus & rescripturus fuisset, saltem in forma communi, valet Rescriptum, ad hoc, ut Judex delegatus causam definiat: non quidem secundum formam rescripti, sed secundum ordinem iuris, *d. c. Super litteris, c. Ex insinuatione 37. eod. tit.* Si verò tale sit, quod ex veritate negotio exposito, Pontifex verisimiliter non fuisset rescripturus, puta quia Canones dari verant quod petitur, non valet Rescriptum, *d. c. Super litteris*. At Rescripta ad lites, per falsi suggestionem aut veri suppressionem obtenta, aut etiam sine huiusmodi fraude, dummodo S. Pontifex aliàs veritate expressa & falsitate suppressa non fuisset rescripturus, valent quidem ipso iure, sed ope exceptionis coram Judice delegato resselluntur, *d. c. Super litteris*. Ratio diversitatis est, quia rescripta gratiæ sunt ambitiosa, *c. Quamvis De præb. in 6.* non itera rescripta ad lites.

6. Debet igitur in rescriptis fieri mentio de omni eo, quod movere potest Pontificem ad rescribendum, vel non rescribendum, vel etiam non tam facilè. Quod Garzias *De Beneficiis*

p. 8. cap. 3. asserit generaliter obtinere in Rescriptis ad lites: in Rescriptis verò ad beneficia seu gratiæ intelligit de ijs, de quibus in iure vel de stylo curiæ cautum est, ut exprimentur; eo argumento, quod collatio facta criminoso, modo crimen non sit tale, quod inhabilitatem inducat, valida sit; quam tamen verisimiliter Pontifex non fecisset, si crimen novisset. Etsi autem Rescriptum subreptitium tribuat jurisdictionem tamen statim obreptione & subreptione opposita, processus si quis fiat, est nullius momenti, *cap. Ex tenore 6. e. Ad audientiam, 31. h. e. Maceirar. lib. 1. Var. resolut. 8. n. 2. & 3.*

Illud etiam observandum, Rescriptorum Pontificorum alia per viam Brevis, alia per viam Cognitionis, alia per viam Rescripti specialiter nuncupati, concedi. Insuperque Cisterciensis habere privilegium, ne possint conveniri per rescriptum Papæ, nisi in eo fiat mentio de eorum Ordine, *c. Cum ordinem 6. h. e.*

§. III.

Quis impetrare Rescriptum possit.

1. Impetrare potest non prohibitus.
2. Qui prohibeantur.
3. Rescriptum ad lites sine speciali mandato impetrari non potest.
4. Rescriptum gratia potest.

1. Impetrare potest, quicumque non prohibetur, *c. 1. eod. in 6.* sive sit actor, sive reus, *c. Caecorum 2. e. Ad hæc 10. & alibi h. e.* licet sit filius familias, quia non reperitur prohibitus, Nec obstat, quod sine consensu patris non possit agere: quia impetrare rescriptum non est agere. Quin etiam Monachus, licet sit mundo mortuus, *can. Placuit xvi. q. 1. & servus Dei* non liceat frequentare lites, *c. 2. inf. De postulando*: tamen rescriptum impetrare potest, in quantum illi convenire & subservire valet, *Rebuffus in d. Tract. De Rescriptis. n. 3.*

2. Impetrare verò non potest: Primo excommunicatus, *c. 1. eod. in 6.* & ab eo impetratum rescriptum super alio, quam excommunicationis vel appellationis articulo, est ipso iure nullum, sicut & id, quod inde secutum est, Privat enim excommunicatio communionem hominum, inducitque inhabilitatem ad beneficia, ad electionem, præsentationem, *de quo inf. Tit. 6.* item ad agendum, *cap. 1. eod. in 6.* Secundo servatus nisi de domini vindicanda nec agat, *l. 1. Cod. de precibus*

precibus imp. offeren. III. Falsus aut revocatus procurator, *c. Ex parte 33 h. t.* IV. Hæreticus, *l. 2. c. de summa Trinitate Gloss. in c. Super litteris h. t.* Laicus pro se impetrare litteras gratiæ non potest, cum sit incapax beneficiorum, *c. Ex litteris 6. inf. de transact. c. 2. & ibi DD. inf. de instit.* Ideoque mandata vel nominationes ab eo impetratæ non valent. Rebuff. in *Tract. Nomina. q. 9.* Justitiæ verò impetrare potest, ut patet ex *tit. inf. De officio delegati. c. Nonnulli 28. §. fin. h. t.* Hostien. in *Summa h. t. §. Quis impetrare* Rebuff. in *Prax. Benef. Tit. Differentia inter rescripta gratiæ & justitiæ.*

3. Sic nec litteras ad hres impetrare licet, sine speciali mandato; & taliter impetrans tamquam falsarius punitur, *c. ex parte Decani. 33. d. c. Nonnulli in fine. & ibi dem. Gloss. h. t.* ubi dicit, tale rescriptum esse annullandum per exceptionem, quia, parte non contradicente valeret: sicut & si impetretur à coniuncta persona, carnali scilicet, non etiam spirituali tantum conjunctione, *Gloss. in c. cum M. de consuet. ubi vide Felin. nu. 11.* In Fraeicia tamen passim sine mandato impetrari talia rescripta tradit, Rebuff. in *Tract. concordat. in V. Speciale vers. Vigessimus sextus*, ubi restatur de consuetudine.

4. At verò rescriptum gratiosum potest sine mādato impetrari, *c. Ex ore. ubi Abbas inf. De his qua sunt à maiore parte capituli. Gloss. in d. c. Nonnulli §. sunt. & alij. c. Quam sit & ibi Gloss. in V. peccare de elect. in 6. Panor. in c. Ad aures 8. post Gloss. in fine h. t. ut v. g. beneficiorum, privilegiorum, immunitatum. De stylo tamen & praxi Romanæ Curia nullum exigi mandatum ad impetrandum rescriptum, siue gratiæ siue justitiæ, tradit & rationem reddit Gonza ad *Regul. VIII. Cancell. Gloss. 63. n. 16 & seq.* Ubicumque autem prohibetur quis impetrare rescriptum, si impetret non valet: siue prohibetur ratione personæ suæ, ut excommunicatus, hæreticus, siue ob turpitudinem causæ finalis ut in nuptijs ex rescripto petitis; siue quia res impetrata sit à lege prohibita, veluti ut quis duas mulieres obtineat,*

§. IV.

Contra quem & super quibus Rescriptum impetrari possit?

1. Impetrari potest contra quemlibet.
2. Etiam non citatum.
3. Super causis quibuslibet.

1. Impetrari potest contra quemlibet, siue Clericum siue Laicum, siue majorem siue minorem modò, is, contra quem impetratur, subdit jurisdictioni concedentis, Hostien. *hoc tit. §. contra quem.* Si tamen minores & viliores personæ in rescripto exprimantur, non intelliguntur majores & digniores; nec super majoribus & gravioribus negotijs audiuntur, qui de minoribus dumtaxat mentionem fecerunt, etiam si adsit clausula, *Et quidem alij. & res alia. c. Sedes. eod.* Impetrari etiam potest contra impetrare prohibitum, veluti contra excommunicatum, nec ex malitia sua lucrum & commodum referat, *c. intellectus inf. de judicijs.*

2. Citatio veto ejus, contra quem impetratur, ad impetrationem non requiritur, sed bene in rescripti approbatione, si approbationem seu interminationem; ut vocant, requirat. Rebuffus *d. loco n. 42.*

3. Impetrari autem potest super omnibus, tam spiritualibus quam profanis, *c. 2. & per tot. h. t.* tā corporalibus, quam incorporalibus. *Quarelam 24. inf. de electione. c. dispendia h. t. in 6.* super Ecclesijs & beneficijs, *c. 2. & alij. h. t.* sic tamen ut Papa & Ecclesiastici viri super spiritualibus, sæculares verò super temporalibus rebus, & in quibus casibus Judices sæculares de spiritualibus cognoscunt; ut in possessorio, rescripta concedant Rebuffus *d. loco n. 66.* Casus vero, super quibus prohibetur à jure rescriptum impetrari, videantur apud Lue. de Penna in *l. unie. Cod. de pistor. lib. 11.*

§. V.

E pluribus Rescriptis impetratis, quodnam sit præferendum?

1. Qualiter posterius Rescriptum præferatur priori.
2. Speciale posterius derogat priori generali.
3. Generale posterius non tollit primum speciale.
4. Cur per posterius revocetur prius.

1. Si duo diversi ad unum idemque beneficium Rescriptum impetrent; vel etiam ad unam eandemque litem diversa Rescripta ad diversos Judices posterius priori præferatur, si modo prioris mentionem faciat: aliàs valebit prius, & posterius subreptitium habebitur. nec obtinebit alterius roboris firmitatem, *c. Ceterum h. t.* Nisi primum fuerit impetratum communi

muni consensu partium; nam tunc non valet secundum impetratum per alienam partem, hoc subicito *d. c. Caterium*: 2. Aut nisi prius sit generale, & posterius speciale, quia tunc speciale posterius derogat generali priori, quantum ad ea, quæ in speciali specialiter, & contraria contentis in generali, exprimuntur, vel in generali non exprimuntur, licet prioris mentionem non facit. *c. 1. c. Pastoralis §. quoniam eod. tit. 3.* Id ipsum obtinet quoque, si speciale prius fuerit impetratum, quia generi per speciem derogatus, *c. generi De reg. jur. in 6.* & quia generalis dispositio, quæ sequitur, non refertur ad specialem præcedentem, *l. Sanctio legum D. de pænis*. Quod si utrumque sit generale, illud attenditur, quod est magis speciale. Rebuffus in *d. Tract. de rescriptis n. 104.*

4. Non mirum autem videri debet, per posterius rescriptum revocari prius: id enim non fit sine causa, cum quod ad preces supplicantis largitur Pontifex sit veluti precarium, quod jure communi ad voluntatem dantis revocari potest, *l. Aut Prætor D. de precario*.

Quod tamen dicitur, in *d. c. Caterium*, secundum rescriptum, non habita mentione de priore, non valere, intelligendum est, si pars opponat. Abbas & alij *ibid.* Facit. *c. Plerumque §. eod.* ubi post annum valent secundæ litteræ, quando ad versarius primis non fuit usus: nam inde sequitur, non fuisse ab initio nullas. Quod si quis, impetrato rescripto, videat sibi fore damnosum, non cogitur illud præsentare *cap. ex conquestione. §. De restitut. spoliatorum*. Imò potest ei renuntiare, etiam si præsentaverit. Abbas *ibid.* etiam post citationem, modò parti satisfaciatur de expensis & interesse. Aliud dicendum, si parti sit aliquid jus quæsitum. Rebuff. *a loco n. 160.*

§. VI

Qualis interpretatio sit facienda in Rescriptis?

1. *Stricta interpretatio est Rescriptorum.*
2. *Clausula in Rescriptis ad sententiam juris communis revocanda.*

1. Quando in Rescriptis validis aliqua suboritur dubitatio, tunc interpretatio stricta est facienda. & quidem secundum jus commune, *c. Causam qua 18. h. s.* quia in dubio non

præsumitur Princeps aut Pontifex, aliquid contra jus commune rescribere, sicut nec derogare juri alteri prius quæ sit: quod est de natura rescripti, *l. Fallam. Cod. De diversis rescriptis, l. Rescripta Cod. de precib. Imp. offeren.* Montanus *De Tutela c. 33. n. 527.*

2. Et hinc omnes clausulæ, in rescriptis expressæ vel subintellectæ, ad jus communis sententiam revocari soleat. Unde clausulam illam, *Si simul omnes interesse non possunt. unus nihilominus vel duo negotium exequantur*, interpretatur Pontifex, in *c. Sciscitatus 13. h. s.* de impedimento tam juris, quam facti: & per illam, *Si præ alio non scriptissimus* (quæ semper intelligatur, nisi contrarium exprimatur) declarat se non intendere collationem duobus gravare mandatis, *c. Mandatum 38. h. s.* Et denique, dum in Ecclesia aliqua est certus Canonicorum numerus, nec vacat, locus, regulariter rescriptum impetrans non recipitur, *c. Constitutus, 19. h. s.* Ideo solet Pontifex addere, *Non obstante Canonicorum numero*; per quam clausulam pro illa vice juri derogat communi, *d. c. Constitutus*.

Quatenus tamen non de jure communi, sed de præjudicio agitur rescribentis, videntur rescripta late interpretanda, *cap. Olim 16. inf. De verb. sig. §. 1. Beneficium D. de constitut. Principum*: dummodo ambitiosa non sint, quia tunc restringenda, *cap. 4. de præben. in 6.*

§. VII.

De quibusdam Rescriptis invalidis.

1. *Rescriptum non valet inhibens causæ cognitionem*
2. *Manifestè peccans in linguam Latinam.*
3. *Pendente lite imperatum.*
4. *Item contra jus vel stylum.*
5. *Quatenus vitietur.*
6. *Subreptio quo modo tollatur.*

1. IN primis suspectum omne est Rescriptum, inhibens causæ cognitionem. *c. Ex parte 2. hoc tit.* quia non præsumitur Pontifex velle pervertere juris ordinem; & ideo suspicio est, tale rescriptum ab eo non proficisci.

2. Non valet quoque Rescriptum, manifestè peccans in linguam Latinam, *c. Ad audientiam 11. h. s. Roman. Cons. 76. n. 10. §. seq. Glos. in ean. Apostolica xxxv. q. 9.* quamvis Principum secularium rescripta in Grammaticam peccantia valent, *l. Imperator D. de statu hominum*. Attamè litteræ aut syllabæ unius alteriusve defectus non vitiat

viciat Rescriptum, e. *Ex parte inf. De fide instru-*
men nisi defectus sit talis, qui mutet sensum &
intellectum dispositivi rescripti, e. Inter dilectos
6 inf. d. tit.

3. Lite etiam pendente neutri litigantium fas
impetrare rescriptum, quo alius de possessione
vel quasi possessione deiciatur, *cap. 12. & ult.*
inf. Vt lite pendente, &c. Neque enim lite pendente
rescriptum impetrare licet, nisi ut deciditur in *l.*
2. & 3. Cod. Vt lite pendente, &c. Sicut nec post
provocationem, *d. l. 3.*

4. Similiter non valet rescriptum contra jus,
l. Rescripta Cod. De precibus Imp. offeren. can. Re-
scripta xxv. q. 2. sive divinum, quod inferior tol-
lere nequit; sive naturale, quod est immutabile;
sive Gentium, ut si rescriptum dominium rei
meae mihi auferat: sive contra jus Civile, can.
Imperiali xxv. q. 2. sive contra Canonicum; sive
etiam contra Concilia generalia, e. Ex parte inf.
De capellis Monachorum Similiter non valet con-
tra jus municipale, vel consuetudinem, nō facta
illius mentione *Rebuff. d. loco nu. 70. in fine* Ra-
tio horum est, quia talia Rescripta censentur
concessa præter intentionem Principis, ob vari-
as occupationes tunc juris non recordantis, *d. o.*
Ex parte. Non enim præsumitur, voluisse jura,
tot vigilijs excogitata, uno rescripto subvertere,
l. Si quando 35. C. De inoff. testam., o. Ecclesia 48.
inf. De electione: si que deficit non potestas, sed
voluntas.

Similiter non valet, si sit contra stylum, e.
Quam gravi 6. inf. De crimine falsi: tunc enim
non præsumitur aut creditur à Papa vel ejus Le-
gato emanasse, e. Porrecta 6. inf. de confirmat. u-
vili. Item si habeat clausulas insolitas: si tollat
jus tertij, quia tum præsumitur falsum: si pro-
hibitum sit impetrari: si careat debita solemnitate:
si sit ralum in loco suspecto: si crimen sup-
plicanti indulgeat: si sit fisco damnosum: si sit
contra utilitatem publicam, vel jus publicum,
veluti ut ædificetur in via publica in præjudi-
cium transeuntium. Valet tamen rescriptum
contra jus, si sit per modum privilegij, quod
juri solet derogare, *can. Privilegia distinct. 3.* Si
in aliquo tantam deroget juri, veluti ut diffe-
ratur solutio creditorum per annum aut quin-
quennium, *l. Quoties Cod. de precib. Imp. offerens.*
Si addatur clausula, *summarie & de plano,* quia
ordo juris non tollitur, *Clemens. Sapē de verb.*

significat. Si fiat mentio juris contrarij, *l. fin.*
Cod. Si contra jus, &c. Si non lædat alium, & pro-
sit petenti

5. Observandum autem circa hæc, subreptionem
in uno capite, seu in una parte, Rescripti,
regulariter non viciat Rescriptum, quoad alia
capita separata, e. *Si eo tempore h. t. m. 6. nisi sit do-*
losa, quia tunc viciat in totum, e. Sedes 15. e. Ex
tenore 16. c. Super litteris 20 h. t. cum mendax pre-
cator seu impetrator debeat carere penitus impe-
tratis, d. c. Sedes. Similiter si subreptio in uno
capitulo fuerit causa obtinendi rescripti quoad
omnia, viciat in totum, e. *Constitutis 19. & ibi*
Gloss. & Abbas, h. e.

6. Observandum postremò, subreptionem
tollit per clausulam, *Morus proprii,* per clausulam,
Non obstante, per clausulam, *Si non sit alteri jus*
quasitum, quia videtur tunc concessum sub con-
ditione, si non præjudicetur alteri in jure quæsi-
to e. *Quamvis eod. in 6.* Item per clausulam, *Ex*
certa scientia; per clausulam, *Ex plenitudine pote-*
statis; per clausulam, *Pro expressis habentes & sup-*
plentes omnes defectus, prout de his videre licet
apud *Rebuff. d. Tract. de Rescriptis.*

TITULUS QUARTUS De Consuetudine.

§. III.

Quid sit Consuetudo?

1. *Jus non scriptum in Traditionibus, & in Consue-*
tudine consistit
2. *Definitio Consuetudinis*
3. *Consistit in facto.*
4. *Quid mos.*

1. **P**ostquam egimus de jure Canonico scri-
pto, ejusque partibus, partim in Cor-
pore Juris clausis, partim non clausis: sequitur
ut de non scripto agamus; quod dari constat ex
can. Ecclesiasticarum, can. Nolite & aliis distinct.
11. & distinct. 12. ferè per tot. Consistit illud
partim in Traditionibus, sumpto tamen no-
mine traditionis specialiter, ut designat ran-
tium doctrinam non scriptam; partim in Con-
suetudine specialiter sumpta. Traditiones au-
tem, de quibus egimus Tit. primo, non solum
agnoscit Ecclesia Catholica, seu jus Pontifi-
cium, sed etiam Justinianus ipse varijs in locis,
ut in *l. si videres ibi: secundum Apostolicam.*
&c. in